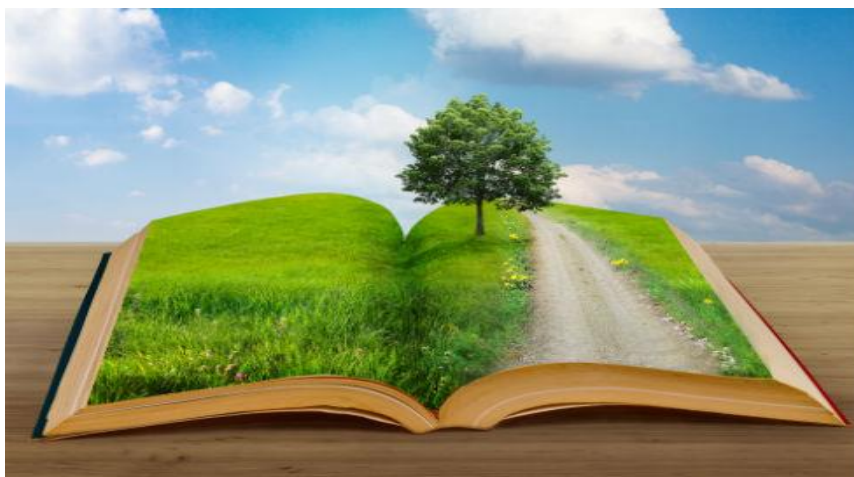

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

ФІЛОСОФСЬКІ ОБРІЇ СЬОГОДЕННЯ

Збірник тез VII Міжнародної науково-практичної конференції

Херсон – 2019

УДК: 1:371.122

ББК: 873:66.72 (2) 92 2

Редакційна колегія:

Берегова Г.Д., доктор філософських наук, професор (Україна);

Герасимова Е.М., доктор філософських наук, професор (Україна);

Едвард Ніч (Edward Nycz), доктор габілітований, професор (Польща);

Муляр В.І., доктор філософських наук, професор (Україна);

Розова Т.В., доктор філософських наук, професор (Україна);

Бак М., доктор філософських наук (Польща);

Влох С., доктор педагогічних наук (Польща);

Черемісін О.В., доктор історичних наук, професор (Україна);

Дземідовіч А.В., кандыдат гістарычных навук (Білорусь);

Лень Т.В., кандидат філософських наук, доцент (Україна);

Варнавська І. В., кандидат педагогічних наук, доцент (Україна);

Герасименко М. В., кандидат філософських наук, старший викладач (Україна).

Філософські обрії сьогодення. Збірник тез VII Міжнародної науково-практичної конференції / за заг. ред. Берегової Г. Д. – Херсон : ДВНЗ «ХДАУ», 2019. – 220 с.

У збірнику вміщено тези доповідей учасників VII Міжнародної науково-практичної конференції «Філософські обрії сьогодення». У матеріалах авторів акцентовано увагу на філософському осмисленні сучасного соціокультурного простору, проблемах пізнання й освіти у вимірах філософського аналізу, філософській рефлексії особистості та інших актуальних філософських проблемах сучасності. Збірник адресовано науковцям, викладачам, студентам, усім зацікавленим філософськими дослідженнями. За виклад, зміст, достовірність і грамотність опублікованих матеріалів відповідають автори.

@ Державний вищий навчальний заклад
«Херсонський державний аграрний університет», 2019

ДЕЯКІ ПРИЧИНИ НЕКРИТИЧНОГО ПРИЙНЯТТЯ ПАРАДИГМ	158
Тимченко В.М.	
НІГІЛІЗМ ЛІНІЙНОГО МИСЛЕННЯ ПРОТИ РЕАЛЬНОСТІ ЯК ДАРУ.....	161
Фурман І.Д., Костючков С.К.	
МОДЕЛЬ ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ БІОФІЛОСОФСЬКОГО ЗНАННЯ	164
Хоменко Г.В.	
КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ПОНЯТТЯ ОСВІТА МИРУ У ДИСКУРСІ ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ	167
Чеканович В.Г.	
COMMUNICATIVE APPROACH IN ENGLISH VOCABULARY TEACHING	170
Черемісін О.В.	
МІСЬКА ТРАДИЦІЯ НА ПІВДНІ УКРАЇНИ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХVІІІ ст.	172
Черкашина Т.О., Недоступ В.В.	
АБ'ЮЗ ЯК СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНЕ ЯВИЩЕ	175
Черкашина Т.О., Чихун О.В.	
ДІТИ ТРУДОВИХ МІГРАНТІВ ЯК СОЦІАЛЬНА ГРУПА.....	177
Чорний О.В.	
ТЕОРІЯ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОСТІ В УКРАЇНІ: ПОТРЕБА В ОПРАЦЮВАННІ, ПЕРЕКЛАДІ ТА ЗАСВОЄННІ ГЛОБАЛЬНОГО МІЖДИСЦИПЛІНАРНОГО ДИСКУРСУ	178
Чумаченко О.П.	
ТРАКТУВАННЯ ПОНЯТТЯ ТВОРЧІСТЬ У КОНТЕКСТІ ФІЛОСОФСЬКОЇ КОНЦЕПЦІЇ Ф.НІЦШЕ	180
Шалар О.Г.	
ОЦІНКА СТАНУ ЗДОРОВ'Я ТА ЧИННИКІВ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ СТУДЕНТІВ	182
Шаповал С.І., Федько В.С.	
ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ В СПОДЩИНІ ВІТЧИЗНЯНИХ ПЕДАГОГІВ ХІХ –ХХ СТОЛІТТЯ ..	184
Шарій В.О.	
ДУХОВНЕ ЖИТТЯ ДАВНЬОГРЕЦЬКОГО СУСПІЛЬСТВА Й ЗЕМЛЕРОБСТВО	188
Шепель Т.В.	
ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СУЧАСНОЇ ЛЕКЦІЇ	190
Шпачинський І.Л.	
НАВЧАТИ З ГУМОРОМ, НАВЧАТИ ГУМОРУ	194
Федорова О.В., Швець І. Р	
МОДА ЯК ФАКТОР САМОІНДЕНТИФІКАЦІЇ.....	196
Юськів К.В., Земляков В.Є	
ВОЛЕЙБОЛ ЯК НЕОБХІДНА ЧАСТИНА ПРОФЕСІЙНО-ПРИКЛАДНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ.....	198
Юськів С.М.	
УДОСКОНАЛЕННЯ ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ МОРСЬКИХ ФАХІВЦІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАСОБАМИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ.....	201
Юськів С.М.	
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНТЕРЕСУ ТА МОТИВАЦІЇ ДО ЗАНЯТЬ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ.....	204
Янушевич І.А.	
РОЛЬ ФІЛОСОФСЬКИХ СПЕЦКУРСІВ НА ІНОЗЕМНІЙ МОВІ В РОЗВИТКУ СУЧАСНИХ ПРАКТИК ФІЛОСОФСЬКОЇ РЕФЛЕКСІЇ В ВНЗ	208
Ясінський М.М.	
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ОБРАЗУ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ	211
Відомості про авторів.....	215

теперішнє, а також у майбутнє, думки, яка завжди активна, яка завжди базикає, рухається, стверджує, відкидає, додає, припускає» [1, с. 73].

«Починати треба з розуміння рабства розуму» [2, с. 120].

Чи не грає у цьому поступі проблем особливу роль сам розум? Для Крішнамурті саме розум є джерелом більшості проблем людства. Західна цивілізація переймається і неймовірно хизується вдосконаленням розуму та звільненням його від будь-яких впливів. Східна – вважає, що сам розум (навіть якщо на нього нічого не впливає, зокрема, суспільство) і створює проблеми. Мені знадобилось 10 років, щоб сприйняти і збагнути цю тезу... Для західної традиції розум – джерело усього найціннішого, передусім – істини, розуміння і перетворення світу. Для східної – навпаки: за самою своєю природою розум є джерелом хиб, збочень і страждань, і тому людині треба не поліпшувати чи лікувати розум, а стати незалежною від його влади. «Атомна бомба вибухнула вже в поемі Парменіда»...

Одну з фундаментальних відмінностей між західним і східним світоглядом можна вивести у двох тезах: 1. «Істину можна лише знайти за допомогою людських зусиль, тож істина – творіння і привілей людського розуму»; 2. «Істина – не знання. Її неможливо знайти, пізнати жодними зусиллями, бо вона дарується». Ідеї Крішнамурті про пізнання й дар протилежні західному гносеологізму-методологізму-технологізму та виводять свідомість і життя за його межі: жодними зусиллями людина не може здобути собі те, що їй дарується.

На Заході у розумі, мисленні здебільшого вбачають купу позитивних аспектів. Усі цитаделі раціоналізму від Платона до сучасної і майбутньої науки-технології покладають надії на розум, його розвиток. Схід же показує, що мислення – головна перешкода життю людини. Крішнамурті: «Знання – це перешкода, воно заважає бачити те, що щедро відкрите сприйняттю, що невідоме» [2, с. 77]. Відтак у першій частині цієї статті я зосереджусь на негативних аспектах мислення, розуму, людського Я. З метою побачити разом з вами світання ранкової зорі...

Зразу чітко зауважу: у цитатах Крішнамурті і моїх коментарях нема мови про будь-яке знищення розуму, мислення, знання, пам'яті, людського Я і т.д. Нашим спільним наміром є з'ясування сутності й походження тих перешкод, які чинять людині її розумові здатності, і того, як можливо виходити за межі тієї сфери, яку контролюють і безмежно розширюють ці здатності. Вийти за межі розуму – не означає назавжди залишити розум. Ми не ведемо мову навіть про те, що розумові здатності треба обмежувати. На наш погляд, робити треба інше: сприяти саморозкриттю і розвиткові позараціональних здатностей людини та здатностей речей бути живими настільки, щоб даруватись, а не лише пізнаватись, досягатись, створюватись нами. ...

Література

1. Крішнамурті Д. Свобода від відомого. Перша й остання свобода. – Львів: ЗУКЦ, 2012.
2. Кришнамурти Д. Вода не знаєт. – М.: ОЛМА Медиа Групп, 2007.
3. Кришнамурти Д. Причастие, или интеллект любви. – СПб.: ИК Невский проспект, 2004.
4. Тимченко В.М. Возможности дару в суспільстві обміну. – К.: Логос, 2018.

Фурман І. Д.

Херсонський державний університет (Україна)

Костючков С. К.

Херсонський державний університет (Україна)

МОДЕЛЬ ПОЛКУЛЬТУРНОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ БІОФІЛОСОФСЬКОГО ЗНАННЯ

У різні періоди розвитку цивілізації людством робилися, з певним ступенем успіху, спроби знайти відповіді на питання щодо місця та ролі освіти в суспільному житті, її історичного призначення, культурної місії, шляхів розвитку, а також про те, яким чином минуле, теперішнє й майбутнє зумовлюють характеристики освітньої системи, ступінь її взаємопов'язаності з іншими соціальними інститутами. Різноманітність, багатомірність і поліаспектність феномена освіти зумовлює міждисциплінарний статус досліджень проблем освітньої системи, яка знаходиться в сфері вивчення філософії, а також соціологічних, економічних, психологічних і педагогічних наук.

У світовій системі освіти повинні відбуватися і вже мають місце кардинальні зміни, глибина й обсяг яких зумовлюються трансформацією освітньої системи як дієвої моделі, що відповідає тенденціям розвитку сучасного глобалізованого суспільства. Ще з кінця вісімдесятих років минулого століття у розвинених країнах світу національна система освіти стала тим компонентом суспільного простору, яким визначається рівень добробуту, безпеки й взагалі – майбутнє країни, а також як стратегічна сфера суспільного життя, ключовий чинник розвитку, формування та зміцнення духовного, інтелектуального, культурного потенціалу країни, її незалежності й конкурентоспроможності на міжнародній арені. В умовах сучасності освіта набуває ще однієї важливої ознаки – вона стає полікультурною, тобто спрямованою на залучення нових поколінь до етнічної, національної та світової культури, а також розвиток на цих засадах планетарно-космічної свідомості, формування готовності, навичок та вміння жити у багатонаціональному, полікультурному середовищі. У цьому контексті переконливою постає думка, що полікультурна освітня система повинна охоплювати максимальне коло різноманітних культур із мінімальним ризиком бути в будь-яких аспектах – соціальному, політичному, економічному, культурному, правовому – контрадикторною реалією конкретної сучасності.

Слід зазначити, що термін «полікультурна освіта» є смисловим рефреном оформленого в західній інтелектуальній культурі ще в 70-ті роки минулого століття поняття «multicultural education» як уособлення ідеалів культурного плюралізму у сфері освіти. Сучасна полікультурна освіта має враховувати той факт, що людське буття характеризується неоднозначністю, суперечливістю й непередбачуваністю, а відтак – буття визначає сутність людини та її природу як універсальну і в той же час – партикулярну субстанцію. «Людина з її внутрішнім світом – культурою, ціннісними установками, духовними інтенціями, моральними імперативами – інтегрована в процес становлення й розвитку громадянського суспільства посередництвом механізму ідеально-реальної та суб'єктивно-об'єктивної інтеракції. Іншими словами, відбувається конверсія суб'єктивності в особистісну сферу громадянського суспільства через солідаризацію суспільно-преферентних цінностей та активізацію механізмів суб'єктивації. Людина стає суб'єктом громадянського суспільства – громадянською особистістю; вона стає повноправним, відповідальним та автономним суб'єктом власного життя» [2, с. 121].

Принципи полікультурної освіти покладено в основу базових критеріїв, що визначають характеристику параметрів освітньої моделі, сформованої у межах Болонського процесу як закономірний результат існування в сучасному світі мережевої, інтернаціональної, полікультурної освітньої системи. Людина в такій системі, що визначається як інформаційно-комунікативна, значно підвищує градієнт власних можливостей, напрями й обсяги діяльності, корегуючи й модифікуючи власну освітню траєкторію, що відповідає напрямку та змісту розвитку сучасного інформаційного суспільства, імпліцитно базованому на знанні. Від вирішення проблем полікультурності освіти залежить розуміння напрямку, сутності й тенденцій розвитку того соціального та природного середовища, в якому доведеться функціонувати інститутам освіти в майбутньому; ступінь розкриття потенціалу освіти стосовно впливу її на духовні, моральні й естетичні пріоритети особистості, на ментальний та історично-культурний розвиток суспільства. Монокультурна освіта, не зважаючи на традиційний для освітньої системи тренд людиноцентризму, не володіє достатнім ресурсом для формування людини майбутнього та забезпечення виживання людства в умовах глобалізації світу, яка жорстко детермінує однозначний вибір, надаючи імпульс прискорення всім процесам соціальної дійсності. Замість етіологічно архаїзованої, монокультурної освіти формується мозаїчний освітній простір, який утворюється на ґрунті різних культурних традицій, архетипів, моделей пізнання світу; простір, де немає жорстких, нездоланих кордонів між народами, ідеями, поняттями та змістами. Потенціал полікультурної освіти полягає, крім розвитку особистої національної культурної ідентичності, у забезпеченні умов для сприйняття, розуміння й толерантного ставлення студентів до унікальності інших культур, виховання учнівської молоді на засадах поваги до інших культур, подолання ксенофобії, інтолерантності та деструктивних культурних стереотипів. Сучасна освіта формує нову культуру – культуру діалогу, навіть полілогу, а не монологу, а також забезпечує становлення нового, дискурсивного типу наукової раціональності.

Освіта – одна з пріоритетних сфер суспільного буття, вона є не тільки інструментом трансляції накопичених людством знань, способом і формою спілкування поколінь, а й системою пристосування особистості до полікультурного суспільства та, загалом – нових цивілізаційних сенсів, умов і вимог. Слід враховувати, що освіта є суспільним явищем з амбівалентним характером – її сукупний вплив набуває чітких контурів лише *post factum*. Полікультурний вимір освіти зумовлено й специфікою сучасного суспільства, і змістом нової картини світооблаштування, детермінованими необхідністю вирішення глобальних, загальноцивілізаційних проблем. Контент полікультурної освіти «...багатоаспектний і відрізняється високим ступенем міждисциплінарності, який дозволяє розглядати проблеми полікультурної освіти в складі навчальних дисциплін гуманітарного, природничого, художньо-естетичного циклів. Важливо, щоб він відповідав таким критеріям: відображення в навчальному матеріалі гуманістичних ідей; характеристика унікальних самобутніх рис в культурах народів України й світу; розкриття в культурах народів спільних елементів традицій, що дозволяють відчувати свою причетність до певної спільноти, самоідентифікуватися, та відмінностей, що надають можливість відчувати красу та багатобарвність національної та етнічної картини сучасного світу; залучення студентів до світової культури, розкриття процесу глобалізації, взаємозалежності та взаємоповаги країн і народів у сучасних умовах» [3, с. 56].

Сьогодні динамічно збільшується кількість студентів, котрі приїхали навчатися до вищих навчальних закладів України і Херсонський державний університет не є виключенням: студентами ХДУ є громадяни Азербайджану, Туреччини, Нігерії, Туркменістану та інших країн. Ця обставина значно актуалізує проблему адаптації іноземних студентів до навчального процесу та нових умов життя і набуття вищої освіти. Перехід до іншого суспільства, контакт з незнайомим оточенням, специфічними цінностями, поведінковими стереотипами, іншою мовою, менталітетом, культурними традиціями, світобаченням, звичками обумовлює складний процес соціалізації студентів-іноземців. Специфіка полікультурної освіти має не тільки культурологічний, але й філософський, зокрема – біофілософський аспект. У цивілізованому суспільстві найвищою цінністю є людське життя й, відповідно, право на життя є базовим поняттям для розуміння сутності людської природи. Біофілософський підхід у силу своєї специфіки корегує погляд на людське життя та на поняття «право на життя» і «право на розвиток». У такому фокусі право людини на життя і на розвиток (освіту), трансформується від категорії суб'єктивно-онтологічної до об'єктивно-праксеологічної, тобто від біологічної до соціально-філософської детермінації самого поняття. Саме полікультурна освіта має в своєму арсеналі широкі можливості для зниження рівня напруженості в суспільстві, зменшення конфліктогенного потенціалу, для розвитку толерантності та редукції проявів ксенофобії, для створення умов, що гарантують вільний вибір індивідом своєї ідентичності, світоглядних інтенцій, духовних імперативів. Людина нового тисячоліття має не тільки бути здатною до інтелектуальної та інноваційної діяльності, але й вміти розвивати в собі високий моральний і духовний потенціал; вирішальну роль при цьому повинна відігравати система полікультурної освіти, завдяки якій людство здатне вийти за жорсткі межі глобальних проблем. Беручи до уваги важливу роль біофілософської компоненти в будь-якій освітній моделі, а також з огляду на багатоаспектність біофілософського підходу до розбудови перспективної системи освіти, постає необхідність окреслити її аксіологічний характер у зв'язку з тим, що система цінностей виконує важливу функцію як у бутті окремої особистості, так і в житті суспільства загалом. Саме полікультурна освіта має відігравати пріоритетну роль у визначенні параметрів і змісту комплексу цінностей, у межах якого найбільш продуктивно виявлятимуться особистісні (екзистенційні), історичні й культурні складові суспільної реальності.

Сучасна культура, вступаючи в принципово новий етап глобалізації гуманістичних цінностей, має поєднати людство на ґрунті загальних цінностей, творчому розвитку особистості, поширенні наукового знання й передових технологій, взаємозбагаченні національних культур. Культура постає перед людиною як подолання обмеженості, культивування невичерпності особистості, як необхідність розвитку власних здібностей, а перш за все – підкріпленого вірою розуму, як автокаталітичного продукту еволюції людства, зважаючи на те, що раціональність є підґрунтям досягнення людиною істини. Своєрідність культури в тому, що вона є не просто об'єктом пізнання, а є, насамперед, продуктом людської діяльності, при цьому в кожній із форм

культури здатність людини до творчості являє собою самостійний енергетичний «першоімпульс», аналогів якому немає у просторах фізичної реальності. Культура – це символічний світ, в якому людина відкриває в собі можливості виходу за межі сенситивного світу, обмеженого «прокрустовим ліжком» системи координат *Простір – Час*. Відповідно до цього культуру можна розглядати як специфічну форму реальності, що містить у собі різні форми осягнення реальності – філософію, релігію, науку, мистецтво, які мають єдиний ініціальний поштовх – людську діяльність. У межах культурно-цивілізаційної парадигми ключовим теоретико-методологічним стрижнем є сумнівність ідеї щодо єдиної загальнолюдської цивілізації з універсальною культурою. Сучасний світ характеризується яскравим культурно-цивілізаційним розмаїттям, яке активізує необхідність орієнтації на конвергенцію ідентифікаційного та раціонально-прагматичного принципів у процесі формування й реалізації глобальної політики. Людство, на переконання Н. Бабенко «йде до зближення інтересів, до взаємодії в розвитку й виживанні. І водночас жоден народ не бажає втратити найліпших якостей і прикмет своєї самотності, неповторності. Традиції, звичаї і обряди – це наша спільна історія, яка живить і єднає нас. І ми сьогодні з усією відповідальністю маємо ставитися до формування високого національного ідеалу, гуманістичного за своїм спрямуванням і змістом, розмаїтого і багатого формами і способами вираження» [1, с. 67].

Дієвою, на наш погляд, може бути модель полікультурної компетентності особистості у вітчизняному освітньому просторі (як одна з можливих моделей полікультурної освіти), котру слід розглядати як міру адекватності індивіда наявному, в цьому контексті – сучасному, рівню суспільного розвитку, стану матеріальної та духовної культури. При цьому адекватність слід розглядати розширено – як необхідний комплекс світоглядних положень, знань, умінь, досвіду, культурного розвитку, особистісної зацікавленості, що зумовлює вирішення певних питань і особистої відповідальності, якість сприйняття людиною стимулів внутрішнього й оточуючого світу, завдяки чому вона обирає оптимальну для конкретної ситуації світоглядну позицію, життєві преференції, ціннісні пріоритети, освітню траєкторію. Слід також додати, що ускладнення соціальної структури актуалізує утворення й формалізацію аксіосфери з системою політичних, духовних, правових, естетичних цінностей. Духовна пауперизація (зубожіння) в умовах монокультурного освітнього середовища не тільки загострює соціальну і політичну ситуацію в суспільстві, провокує зростання деструктивного потенціалу в суспільних інтеракціях, стимулює вияви інтолерантності до представників інших культур, але являє собою певну загрозу для національної безпеки конкретної країни.

Література

1. Бабенко Н. Б. Українські народні традиції, свята і обряди як вияви сімейної культури / Н. Б. Бабенко // Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. – 2013. – № 2. – С. 62–67.
2. Костючков С.К. Біополітичне підґрунтя філософсько-освітньої концепції в умовах громадянського суспільства: монографія / С. К. Костючков. – Херсон: Айлант, 2015. – 320 с.
3. Максименко Г. А. Духовно-моральне формування особистості студента в контексті полікультурної освіти / Г. А. Максименко // Духовність особистості: методологія, теорія і практика. – 2012. – № 4 (51). – С. 55–60.

Хоменко Г. В

Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова (Україна)

КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ПОНЯТТЯ ОСВІТА МИРУ У ДИСКУРСІ ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ

На сьогодні неможливо уявити суспільство, яке не стикалося з проявами насильницьких конфліктів та їх болісними наслідками. Найбільш довготривалими конфліктами є Індійсько-пакистанська війна (1947-...роки), Арабо-ізраїльська війна (1948-...), озброєні протистояння у Белуджистані (1948-...), міжрелігійне зіткнення у Нігерії (1953-...), громадянська війна у Колумбії (1964-...), внутрішній військовий конфлікт на Філіппінах (1969-...). Впродовж останніх років увесь цивілізований світ також спостерігав за подіями кровопролитної війни у Сирії (2011-...),